

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І.Чорний
(підпис)

19 грудня 2019 року
м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»
(частина друга)
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 293 Міжнародне право
галузі знань 29 Міжнародні відносини
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2019

ЗМІСТ

			Стор.	
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		–	3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	3
	1.2.	Лекції	–	4
	1.3.	Семінарські заняття	–	5
	1.4.	Самостійна робота студентів	–	20
	1.5.	Підсумковий контроль	–	24
2.	Схема нарахування балів		–	26
3.	Рекомендовані джерела		–	27
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	36

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми		Кількість годин												
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем.	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
18.	Зобов'язання з договору купівлі-продажу	9	4	2	-	-	3							
19.	Зобов'язання з договорів дарування, ренти та довічного утримання (догляду)	9	4	2	-	-	3							
20.	Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу і позички	9	4	2	-	-	3							
21.	Зобов'язання з договору підяду	7	2	2	-	-	3							
22.	Зобов'язання щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	7	2	2	-	-	3							
23.	Зобов'язання про спільну діяльність	3	-	-	-	-	3							
24.	Транспортні та експедиційні зобов'язання	8	2	2	-	-	4							
25.	Зобов'язання зі страхування	8	2	2	-	-	4							
26.	Зобов'язання з договорів зберігання	4	-	-	-	-	4							
27.	Кредитно-розрахункові зобов'язання.	4	-	-	-	-	4							
28.	Зобов'язання з односторонніх правочинів та з дій у чужому інтересі	4	-	-	-	-	4							
29.	Зобов'язання із відшкодування шкоди	10	4	2	-	-	4							

30.	Цивільно-правове регулювання спадкових відносин	8	2	2	-	-	4						
31.	Здійснення права на спадкування	8	2	2	-	-	4						
	Всього за навчальний рік	98	28	20	-	-	50						

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	<i>Зобов'язання з договору купівлі-продажу</i>	4	-
	Поняття, елементи та зміст договору купівлі-продажу. Договір роздрібної купівлі-продажу. Договір поставки. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Договір міни (бартеру).		
2	<i>Зобов'язання з договорів дарування, ренти та довічного утримання (догляду)</i>	4	-
	Поняття, елементи, зміст та види договору дарування. Поняття, елементи, зміст та види договору ренти. Поняття, елементи та зміст договору довічного утримання (догляду).		
3.	<i>Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу і позички</i>	4	-
	Поняття, елементи та зміст договору найму (оренди). Договір прокату. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму (оренди) будівлі та іншої капітальної споруди. Договір оренди транспортних засобів. Поняття, елементи та зміст договору лізингу. Поняття, елементи та зміст договору найму житла. Договір позички.		
4.	<i>Зобов'язання з договору підряду</i>	2	-
	Загальні характеристика договору підряду. Характеристика окремих видів договору підряду.		
5.	<i>Зобов'язання щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності</i>	2	-
	Авторський договір. Ліцензійний договір. Договір про створення на замовлення і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.		

	Договір комерційної концесії.		
6.	Транспортні та експедиційні зобов'язання	2	-
	Загальні характеристика транспортних зобов'язань. Договір перевезення вантажу. Особливості укладення та виконання окремих видів договору перевезення вантажу. Договір перевезення пасажирів і багажу. Договір транспортного експедирування.		
7.	Зобов'язання зі страхування	2	-
	Поняття, форми та види зобов'язань із страхування. Основні страхові поняття. Договір страхування.		
8.	Зобов'язання із відшкодування шкоди	4	-
	Поняття та елементи зобов'язань із відшкодування шкоди. Зобов'язання внаслідок завдання шкоди правомірною поведінкою. Зобов'язання внаслідок завдання шкоди протиправною поведінкою. Характеристика окремих видів зобов'язань внаслідок завдання шкоди протиправною поведінкою.		
9.	Цивільно-правове регулювання спадкових відносин	2	-
	Загальні положення про спадкування. Спадкування за заповітом. Спадкування за законом.		
10.	Здійснення права на спадкування.	2	-
	Прийняття та відмова від прийняття спадщини. Охорона спадкового майна. Виконання заповіту. Оформлення права на спадщину. Спадковий договір.		
	Усього	28	-

1. 3. СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінарське заняття 1

Тема 18. Зобов'язання з договору купівлі-продажу

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, елементи та зміст договору купівлі-продажу.
2. Договір роздрібною купівлі-продажу.
3. Договір поставки.
4. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.
5. Договір контрактації сільськогосподарської продукції.
6. Договір міни (бартеру).

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Подружжя Модол, звертаючись до суду з позовом, вказали, що між ними та відповідачкою Грім фактично був укладений договір купівлі-продажу житлового будинку. Вони зазначали, що досягли згоди з усіх істотних умов договору та частково його виконали. Зокрема, подружжя сплатило вартість будинку, що підтверджується розпискою, а Грім, у свою чергу, передала їм ключі від будинку. Посвідчити договір нотаріально домовились пізніше, після отримання Грім свідоцтва про право на спадщину за законом.

Однак, у подальшому Грім відмовилась нотаріально посвідчувати договір. Тому подружжя Модол просили визнати договір купівлі-продажу даного житлового будинку дійсним з моменту його фактичного укладення та передачі грошей за нього.

Чи визнає суд такий договір купівлі-продажу дійсним? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 2

09.10.2018 року громадянка Черненко придбала у магазині «Світ Хутра» шубу, чорного кольору, з хутра бобра, вартістю 5 400 грн., з гарантійним терміном 6 місяців, що підтверджується товарним чеком. При огляді шуби в магазині недоліків не виявила. З початком сезону Черненко виявила, що шуба була виготовлена з хутра кролика.

09.12.2018 року вона звернулася до магазину з вимогою про повернення коштів, але їй було відмовлено, а відповіді на письмову претензію вона не отримала. Вважаючи, що було порушено її право на повну та правдиву інформацію про виріб, Черненко звернулася в суд з позовом про розірвання договору купівлі - продажу та повернення коштів.

Вирішіть спір.

Задача 3

Фермерське господарство (ФГ) доставило на м'ясокомбінат 30 голів молодняка крупної рогатої худоби. Комбінат провів убій худоби тільки через 5 днів, причому всі ці дні худоба не отримувала кормів. Внаслідок цього ФГ було завдано шкоди на суму 15 320 грн. від зменшення худобою ваги. На цю суму ФГ оформило позов до м'ясокомбінату та передало його до суду, який повністю задовольнив позов.

М'ясокомбінат у своїй апеляційній скарзі повідомив, що ФГ порушило Положення про порядок укладення та виконання договорів контрактації сільськогосподарської продукції, що виявилось у непогодженні з м'ясокомбінатом графіку доставки худоби, і це лишило комбінат можливості своєчасно прийняти доставлену худобу.

Чи підлягає задоволенню апеляційна скарга м'ясокомбінату? Вирішіть справу.

Задача 4

Волинський є власником квартири у м. Хмельницький. Разом з Волинським у квартирі проживає його дружина.

Між АТ «Хмельницьктеплокомуненерго» та Волинським було укладено договір про тепло-, водопостачання та водовідведення зазначеної квартири. У період з 1 листопада 2018 року по 1 жовтня 2019 року утворилась заборгованість по оплаті за тепло-, водопостачання та водовідведення, зокрема: за опалення та підігрів води 7095 гр.80 коп., за воду та водовідведення 868 гр.89 коп.

АТ «Хмельницьктеплокомуненерго» звернулось до суду про солідарне стягнення з Волинського та його дружини заборгованості за тепло-, водопостачання та водовідведення у сумі 7 964 гр. 69 коп., а також судових витрат за розгляд справи у суді.

Хто є стороною у договорі постачання енергії через приєднану мережу? Чи відноситься водовідведення до договорів про постачання енергії через приєднану мережу? Вирішіть справу.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір купівлі-продажу, продавець, покупець, кількість, якість, асортимент, комплект, комплектність, тара (упаковка), гарантійний строк, строк служби, строк придатності, претензії; договір поставки; постачальник; покупець; товар; договір контракції сільськогосподарської продукції; заготівельник (контрактант); виробник; сільськогосподарська продукція; договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу; договір бартеру; бартерний правочин; продавець; покупець.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV;

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV;

Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII ;

Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. № 543/96-ВР ;

Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 р. № 3390-VI;

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV;

Про ринок електричної енергії: Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII;

Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 р. № 555-IV;

Про нафту і газ: Закон України 12.07.2001 р. № 2665-III;

Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15.05.1996 р. № 192/96-ВР.

Семінарське заняття 2

Тема 19. Зобов'язання з договорів дарування, ренти та довічного утримання

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, елементи, зміст та види договору дарування.
2. Поняття, елементи, зміст та види договору ренти.
3. Поняття, елементи та зміст договору довічного утримання (догляду).

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Марія Роїк звернулася до суду з позовом про визнання договору дарування недійсним. Позивачка вказала, що 25 листопада 2018 року помер її син, після смерті якого його дружина Галина Роїк почала оформляти документи для укладення договору дарування, за яким Марія Роїк передавала їй у власність житловий будинок з господарськими спорудами. При цьому колишня невістка (Галина Роїк) обіцяла доглядати Марію Роїк.

Однак, після укладення договору дарування Галина Роїк змінила своє ставлення до неї, почала її ображати, ніякої матеріальної допомоги їй не надавала, взагалі створила нестерпні умови для проживання, через що Марія Роїк вимушена проживати у родичів, доступу до свого житла не має. Крім того, у договорі дарування будинку нотаріус зазначив відповідачку як її дочку, хоча остання не є такою. Позивачка просила визнати договір дарування недійсним, у зв'язку з обманом її зі сторони відповідачки.

Яке рішення прийме суд? Відповідь обґрунтуйте, використовуючи судову практику.

Задача 2

Наришкін подарував своєму знайомому Огіркову 25 квітня 2018 року ПК ASUS P505. Через рік ПК впізнала Крива, в якій цей ПК разом із сумочкою 3 січня 2019 року було викрадено у поїзді Київ-Хмельницький.

Крива звернулася до Хмельницького міськрайонного суду з позовною заявою про витребування від Огіркова та передачі їй зазначеного ПК.

Які наслідки для Нарішкіна матиме рішення суду про витребування від Огіркова та передачі Кривій КПК? Вирішіть справу.

Задача 3

Медведева звернулася до суду з позовною заявою про розірвання договору довічного утримання. У судовому засіданні з'ясувалося, що набувач за договором — Черкезов щомісячно сумлінно надавав Медведєвій утримання у вигляді їжі, оплачував комунальні послуги та витрати на лікування. Медведева не заперечувала цього факту, але просила договір розірвати, оскільки у неї з відповідачем склалися особисті неприязні стосунки та вона не бажає надалі одержувати будь-які кошти від неприємної їй людини.

Чи є підстави для розірвання договору? Вирішіть спір, використовуючи судову практику.

Задача 4

У лютому 2019 року Буранов звернувся до суду з позовом до Старовойтової про визначення порядку виконання зобов'язань за договором довічного утримання, посилаючись на те, що 21 вересня 2018 року між ним та відповідачкою було укладено договір довічного утримання. За умовами цього договору Старовойтова передала йому у власність житловий будинок, а він зобов'язався її довічно утримувати та доглядати. Грошова оцінка видів матеріального забезпечення визначена у сумі 3000 грн. на місяць. Однак протягом останніх тижнів відповідачка своїми діями ускладнює виконання ним зобов'язань за договором.

Позивач просив визначити частину приміщення будинку, в якій має жити Старовойтова, а також визначити конкретно усі види матеріального забезпечення та догляду, якими він має забезпечувати відповідачку.

У березні 2019 року Старовойтова звернулася до суду з позовом про розірвання договору довічного утримання від 21 вересня 2018 року, посилаючись на те, що Буранов не виконує умови цього договору.

Рішенням міськрайонного суду від 27.03.2019 р. позов Старовойтової задоволено, а у задоволенні позову Буранова відмовлено.

Рішенням апеляційного суду від 18.06.2019 р. скасовано рішення районного суду, ухвалено нове рішення, яким задоволено позов Буранова, а Старовойтової у задоволенні позовних вимог відмовлено.

У касаційній скарзі Старовойтова просить скасувати рішення апеляційного суду та залишити у силі рішення суду першої інстанції, посилаючись на порушення апеляційним судом норм матеріального та процесуального права.

Яке рішення прийме суд касаційної інстанції? Відповідь обґрунтуйте.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір дарування; дарувальник; обдарований; дарунок; договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому; договір пожертви; договір ренти; одержувач ренти; платник ренти; відплатна рента; безоплатна рента; строкова рента; безстрокова рента; рентні платежі; договір довічного утримання (догляду); відчужувач майна; набувач майна.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на вивченні положень наступних нормативних актів:

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV;

Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05.07.2012 № 5073-VI.

Семінарське заняття 3

Тема 20. Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу та позички

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, елементи та зміст договору найму (оренди).
2. Договір прокату.
3. Договір найму (оренди) земельної ділянки.
4. Договір найму (оренди) будівлі та іншої капітальної споруди.
5. Договір оренди транспортних засобів.
6. Поняття, елементи та зміст договору лізингу.
7. Поняття, елементи та зміст договору найму житла.
8. Договір позички.

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Петров уклав з Івасюком договір оренди гаражу, який належить на праві приватної власності Івасюку, строком на три роки. Внаслідок сильної бурі гараж був пошкоджений настільки, що загрожував обвалом, а для його відновлення та використання за призначенням необхідно було терміново провести роботи з капітального ремонту.

Петров звернувся до Івасюка з проханням здійснити такий ремонт. Івасюк відмовився, посилаючись на те, що у погіршенні технічного стану будівлі його вини немає. Петров здійснив зазначений капітальний ремонт за власний рахунок та зарахував ці витрати у рахунок орендної плати. Івасюк звернувся до суду з позовом про стягнення з Петрова сум, зарахованих ним у рахунок орендної плати.

Чи правильні дії Петрова? Чи підлягають задоволенню позовні вимоги Івасюка? Хто несе ризик випадкової загибелі (пошкодження) речі? Вирішіть справу.

Задача 2

20 липня 2018 року ТОВ «Карат» (в якості орендаря) уклало з Регіональним відділенням Фонду державного майна України у Хмельницькій області (в якості орендодавця) договір найму цілісного майнового комплексу птахофабрики вартістю 12 млн. 614 тис. грн. строком на 49 років.

У червні 2019 року під час сильної зливи птахофабрика згоріла. Як було встановлено експертизою, причиною загоряння був удар блискавки. Регіональне відділення Фонду державного майна України звернулося до ТОВ «Карат» з вимогою про відшкодування вартості об'єкта оренди. Але ТОВ «Карат» відмовилось, посилаючись на те, що ризик випадкової загибелі майна несе його власник.

Хто несе ризик випадкової загибелі майна за договором оренди? Які істотні умови договору оренди державного майна? Вирішіть справу.

Задача 3

Ларіна знаходилась у фактичних шлюбних відносинах з Оришком, вела з ним спільне господарство та проживала з ним в однокімнатній квартирі, яка належала до державного житлового фонду. Разом з ними проживала їх спільна неповнолітня донька, яка носила прізвище Оришка та у свідоцтві про народження якої Оришко був записаний її батьком.

Ларіна та її донька у квартирі прописані (зареєстровані) не були, оскільки ЖЕК відмовив їм у цьому, мотивуючи недостатньою площею квартири.

Через 10 років спільного проживання Оришко помер. Міськвиконком подав позов до міського суду про виселення Ларіної та її доньки, які «самовільно зайняли квартиру». Позов був задоволений. Адвокат Ларіної подав апеляційну скаргу до апеляційного суду.

Яке рішення повинен прийняти суд? Які докази повинні бути ним прийняті до уваги? Чи правомірно відмовив ЖЕК у приписці (реєстрації)? Дайте відповіді на запитання. Аргументуйте.

Задача 4

У травні 2019 року Третякова пред'явила позов до Дружка про визнання договору лізингу дійсним. Посилалась на те, що між нею та відповідачем була досягнута домовленість щодо передачі йому у лізинг терміном на 30 місяців легкового автомобіля марки Тайота, про що 20 лютого 2019 року підписано відповідний договір. У цей же день відповідачу було передано автомобіль, підписано акт його передачі, узгоджено графік та розмір оплати лізингових платежів. Проте посвідчити вказаний договір у нотаріальній конторі відповідач відмовився.

Позивач Третякова вважає, що відповідач безпідставно відмовився від нотаріального посвідчення договору лізингу, який в основному виконаний обома сторонами, тому просила визнати його дійсним.

Чи буде такий договір визнаний дійсним? Яка форма договору лізингу?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір найму (оренди), наймодавець (орендодавець), наймач (орендар), індивідуально-визначена річ, майнові права, тимчасове користування; договір найму (оренди) земельної ділянки, договір найму будівлі або іншої капітальної споруди, договір найму житла; договір лізингу; фінансовий лізинг; прямий і непрямий лізинг; лізингодавець; лізингоодержувач; договір позички; позичкодавець; користувач.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на вивченні положень наступних нормативних актів:

- Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV;
- Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV;
- Житловий кодекс УРСР: Закон України від 30.06.1983 № 5464-X;
- Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III;
- Про оренду землі: Закон України 6.10.1998 № 161-XIV;

Семінарське заняття 4

Тема 21. Зобов'язання з договору підряду

Питання для усного опитування та дискусії

1. Загальні характеристики договору підряду.
2. Характеристика окремих видів договору підряду:
 - *договір побутового підряду;*
 - *договір будівельного підряду;*
 - *договір підряду на проектні та пошукові роботи;*
 - *договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.*

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Будівельники Олексієнко та Волошин домовились з Петровим про будівництво для нього дачі. Вартість робіт, строк виконання були визначені у письмовому документі, який сторони назвали «трудовий договір». Матеріали для будівництва зобов'язувався надати Петров до 10 травня. Сторони розпочали роботи своєчасно і вже 28 травня майже усі роботи були завершені.

Вони повідомили замовника Петрова про те, що 30 травня просять його приїхати для прийняття роботи. 29 травня залишилось повісити ворота. У ніч з 28 на 29 травня внаслідок землетрусу дачу було повністю зруйновано. Петров приїхав ранком 2 червня для прийняття роботи та відмовився оплатити їх виконання, вимагаючи від Олексієнка та Волошина безоплатно збудувати нову дачу з власних матеріалів.

Хто несе ризик випадкового знищення (пошкодження) предмету договору підряду? Проаналізуйте ситуацію та вирішіть спір. Чи зміниться рішення суду, якщо Петров прийняв предмет договору частково (будівельникам залишилося повісити ворота), і внаслідок землетрусу дачу було повністю зруйновано?

Задача 2

Незадовго до закінчення робочого дня до майстерні з ремонту годинників завітали працівники місцевої лікарні. У майстерні знаходився завідувач Смирнов, добре знайомий відвідувачам. Один з них, громадянин Іванов, передав свій годинник громадянину Смирнову для ремонту. Той, оглянувши годинник, повідомив, що ремонт буде коштувати 100 грн. У зв'язку з тим, що майстерня вже закривалася, Смирнов прийняв годинник, але не видав одразу власникові відповідної квитанції, а пообіцяв, що видасть її вранці наступного дня.

Ранком Смирнов повідомив, що годинник випадково розбився: Смирнов поклав його до шухляди з інструментами, а учень майстерні Чорнявий випадково кинув туди ж металевий інструмент та пошкодив годинник. Вартість ремонту тепер буде складати не 100, а 200 грн.

Власник зажадав від майстерні та особисто від її завідувача відшкодування вартості годинника. Директор підприємства, до складу якого входила майстерня, з приводу вимог власника годинника повідомив, що відповідальність у даному випадку майстерня не несе, оскільки жодних правових відносин між нею та власником годинника не виникло.

Охарактеризуйте форму договору побутового підряду. Як слід вирішити даний спір? Чи зміниться рішення суду, якщо Іванов передав годинник Смирнову для ремонту без свідків?

Задача 3

Генпідрядник-трест приступив до робіт зі спорудження інженерного корпусу для виробничого об'єднання та виявив ряд грубих помилок у проектній документації. У зв'язку з цим трест призупинив роботи та висунув вимогу до замовника про внесення необхідних виправлень у проектну документацію, а також про відшкодування йому збитків, що виникли у зв'язку з простоем робочих та будівельної техніки.

Як у даній ситуації повинен поступити замовник? Який діючий порядок внесення змін у затверджену проектно-кошторисну документацію?

Задача 4

У жовтні 2018 року Сьомін, звернувшись до суду з позовом, зазначив, що згідно з договором про дольове інвестування у житлове будівництво від 25 жовтня 2019 року, укладеним між ним та АТ «Оконтант», він виконав взяті на себе зобов'язання та сплатив товариству 100 відсотків вартості об'єкта інвестування, однак АТ «Оконтант» відмовляється передати йому у власність житлове приміщення, а вимагає додаткової сплати грошових коштів.

Посилаючись на викладене, позивач просив визнати за ним право власності на вказане житлове приміщення, стягнути з АТ «Оконтант» неустойку за несвоєчасне виконання зобов'язання у розмірі 429 630 грн. та 5 тис. грн. на відшкодування моральної шкоди.

Які істотні умови договору будівельного підряду? Чи буде даний договір вважатись договором будівельного підряду? Чи підлягає сплаті неустойка та відшкодування моральної шкоди? Відповідь обґрунтуйте.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір підряду, підрядник, замовник, субпідрядник, генеральний підрядник, проектно-кошторисна документація, ризик підрядника.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV;

Про захист прав споживачів: Закон України від від 12.05.1991 № 1023-ХІІ;

Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII.

Семінарське заняття 5

Тема 22. Зобов'язання щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

Питання для усного опитування та дискусії

1. Авторський договір.
2. Ліцензійний договір.
3. Договір про створення на замовлення і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
4. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
5. Договір комерційної концесії.

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Композитор разом з поетом створили декілька весільних пісень, які були виконані у концертному залі. Видавництво звернулось до авторів з пропозицією про видання цих пісень.

З ким повинен бути укладений цей договір, якщо видавництво має намір водночас видати ноти з текстом, а також ноти та текст окремо? Які види співавторства передбачає законодавство?

Задача 2

Колектив авторів уклав договір з видавництвом про видання їх підручника. Видавництво провело значну роботу по підготовці підручника до видавництва та сплатило авторам 60% винагороди. Проте через відсутність коштів випуск підручника у світ був переданий приватній фірмі. Автори встановили, що рукопис цієї фірмою був втрачений.

Автори цікавляться: 1) Чи мало право видавництво без їх згоди передавати видання підручника фірмі? 2) До кого вони можуть адресувати вимоги про захист своїх прав?

Задача 3

Троє конструкторів-винахідників створили корисну модель «Пристрій для демонтажу шин» та одержали патент. Співвласники патенту на цю модель одержали від акціонерного товариства пропозицію про продаж патенту. Двоє з трьох співвласників висловили бажання продати його на умовах, запропонованих акціонерним товариством, але третій співвласник проти цього заперечував, доводячи, що вони самі повинні удосконалити модель та одержати патент на винахід, який пізніше може бути реалізований з більшою вигодою.

Оскільки досягти домовленості не вдалося, власники патенту звернулись за консультацією до юриста.

Яке роз'яснення їм необхідно дати? Які способи передачі патентних прав на використання запатентованих розробок передбачає чинне законодавство? Чи може бути корисна модель одночасно запатентованою як винахід?

Задача 4

На протязі декількох років власник патенту Кузін відмовлявся від неодноразових пропозицій надати дозвіл на використання винаходу. Зацікавлений у використанні винаходу автомобільний завод звернувся до суду з позовом про надання йому примусової ліцензії (дозволу) на використання винаходу.

Який строк дії патенту на винахід встановлює законодавство України? Чи вправі власник патенту заборонити іншим особам використовувати винахід? Які правові наслідки спливу строку дії патенту? Яке рішення повинен прийняти суд?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: зобов'язання щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, авторський договір, договір про передачу суміжних прав, автор, твір, паушальний платіж, роялті; ліцензія, виключна ліцензія, одинична ліцензія, невиключна ліцензія, ліцензійний договір, ліцензіар, ліцензіат, договір комерційної концесії (франчайзинг), правоволоділець, користувач, промислова власність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

- Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV;
- Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993р. № 3792-ХІІ;
- Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16 листопада 1992 р. № 2782-ХІІ;
- Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7.06.1996 р. № 236/96-ВР;
- Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ;
- Про інформацію: Закон України від 2.10.1992 р. № 2657-ХІІ;
- Про кінематографію: Закон України від 13.01.1998 р. № 9/98-ВР;
- Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних: Закон України від 10.07.2003 р. № 1587-ІІІ.

Семінарське заняття 6

Тема 24. Транспортні та експедиційні зобов'язання

Питання для усного опитування та дискусії

1. Загальні характеристики транспортних зобов'язань.
2. Договір перевезення вантажу.
3. Особливості укладення та виконання окремих видів договору перевезення вантажу.
4. Договір перевезення пасажирів і багажу.
5. Договір транспортного експедирування.

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Рудієнко уклала з туристичною фірмою договір на туристичне обслуговування. За ним туристична фірма зобов'язувалася надати Рудієнко наступні послуги: забезпечити їй перевезення до місця відпочинку, поселити у готелі, обумовленому у договорі, організувати екскурсійні подорожі. Рудієнко зобов'язувалася оплатити вартість туристичних послуг.

Коли Рудієнко прибула до місця відпочину, з'ясувалося, що вільних місць у готелі, зазначеному у договорі, немає. Представник туристичної фірми запропонував їй поселитися в іншому готелі. Рудієнко відмовилася, вказавши на те, що умови проживання у цьому готелі є надзвичайно низькими. Вона також висловила бажання розірвати з туристичною фірмою договір та повернутися додому.

Представник туристичної фірми відповів, що це неможливо, оскільки літак літає до Києва лише раз на тиждень. Після цього Рудієнко поселилася у готелі, запропонованому представником туристичної фірми.

Повернувшись з відпустки, Рудієнко на підставі Закону України «Про захист прав споживачів» звернулася до суду з позовом про розірвання договору на туристичне обслуговування та стягнення збитків у зв'язку з неналежним наданням послуг. У позовній заяві вона просила повернути їй кошти, сплачені за надання туристичних послуг за договором та відшкодувати моральну шкоду.

Відповідач у судовому засіданні заперечив позовні вимоги, оскільки відсутність у готелі вільних місць — не його вина, а вина готелю, який мав перед туристичною фірмою зобов'язання надати певну кількість місць на визначений період часу.

Чи може бути задоволена вимога Рудієнко про розірвання договору? Чи може виконання виконавцем частини обов'язків за договором про надання послуг звільнити його від відповідальності за договором?

В яких випадках виконавець-підприємець звільняється від відповідальності за договором оплатного надання послуг?

Які права виникають у споживача у зв'язку з наданням йому послуги неналежної якості згідно з Законом України «Про захист прав споживачів»?

Вирішіть справу по суті.

Задача 2

Громадянин М. згідно з проїзним квитком зайняв місце у купе поїзду Хмельницький - Сімферополь. Роздягнувшись та залишивши свої речі, М. пішов по вечеряти до вагону-ресторану. Повернувшись до купе, він не виявив своїх речей. М. пред'явив свої претензії провіднику та начальнику потяга. Останні відмовились зафіксувати факт пропажі та відхилили будь-які вимоги щодо відшкодування втрачених речей.

Повернувшись до Хмельницького, М. пред'явив позов до управління залізниці про відшкодування вартості багажу на суму 890 грн. та моральної шкоди на суму 1000 грн. У позовній заяві було вказано, що речі могли зникнути через невиконання провідником своїх обов'язків.

Чи буде позовна заява задоволена? Вирішіть справу по суті.

Вкажіть відмінність між поняттями «ручна поклажа», «багаж», «вантажо-багаж». Які особливості їх перевезення та відшкодування шкоди за їх втрату.

Задача 3

Турецький здав квиток у касу аеропорту, оскільки літак, на якому він повинен був летіти з Харкова до Києва, затримався на три години і він вже не встигав зробити пересадку на рейс Київ — Анталія у Борисполі, де йому було заброньовано місце. При цьому він вимагав відшкодувати не тільки вартість квитка, але й заплатити штраф, передбачений у транспортному статуті, а також вартість туристичної путівки до Анталії, придбаної в туристичній агенції «Гамалія», та відшкодувати моральну шкоду. Адміністрація аеропорту відмовилася платити, мотивуючи це тим, що затримка вильоту відбулася через страйк заправників палива, а не з вини адміністрації аеропорту.

Чи підлягає задоволенню вимога пасажира Турецького? Чи змінилося б рішення задачі, якби затримка відбулася через відсутність палива або технічної несправності літака?

Задача 4

Приватний підприємець К. звернувся до суду з позовом до М. про стягнення заборгованості за договором транспортного експедирування. Позов мотивовано тим, що між ним та відповідачем було укладено договір, відповідно до якого відповідач за плату повинен був доставляти вантаж у м. Київ, отримувати за нього гроші та передавати їх позивачеві. Правовідносини щодо виконання цього договору були обумовлені трудовим договором та договором про матеріальну відповідальність. Оскільки трудовий договір не був зареєстрований у державних органах зайнятості населення, позивач вважає, що по суті їх правовідносини зводилися до транспортного експедирування.

25 червня 2018 року відповідач прийняв вантаж для перевезення у м. Київ. 26 червня 2018 року він доставив його, за що отримав гроші у сумі 56080 грн., придбав для позивача товар у м. Жмеринка на суму 19341,48 грн. Після повернення у м. Хмельницький відповідач повідомив його, що гроші у сумі 36738 грн., які він отримав за товар, у нього викрали із

машини, з приводу чого останній звертався до правоохоронних органів. Приватний підприємець К. вважає, що М. повинен нести відповідальність за порушення своїх зобов'язань за договором, у зв'язку з чим просив стягнути на його користь з відповідача 36738 грн., а також судові витрати.

Рішенням Хмельницького міськрайонного суду від 12 березня 2019 року позов приватного підприємця К. задоволено.

Які відносини (трудові чи цивільні) виникли між приватним підприємцем К та М.? Чи обґрунтоване рішення суду? Вирішіть справу по суті.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: договір про надання послуг, виконавець, замовник, матеріальний результат, транспорт, перевезення, вантаж, пасажир, багаж, чартер, коносамент.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України України від 16.01.2003 р. № 435-IV;

Про автомобільний транспорт: Закон України від 05.04.2001 р. № 2344-III;

Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 06.04.2000 р. № 1644-III;

Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні: Наказ Міністерства транспорту України 14.10.1997 № 363.

Семінарське заняття 7

Тема 25. Зобов'язання зі страхування

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, форми та види зобов'язань із страхування.
2. Основні страхові поняття.
3. Договір страхування.

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

У жовтні 2012 р. Шевченко звернувся до суду з позовом до Приватного акціонерного товариства «ДенСтрахування» про визнання договору страхування життя недійсним та виплату майнової і моральної шкоди, посилаючись на те, що 05.10.2010 р. ним була заповнена заява про укладення договору страхування життя №FS004605. В заяві були вказані усі необхідні данні для складання договору страхування життя. 05.10.2010р. Шевченко вніс перший страховий платіж у розмірі 6000,00грн., а поліс добровільного страхування життя №ПБ 036408 йому було видано відповідачем тільки 29.10.2010р., що на думку позивача є порушенням ст. 12 Закону України «Про страхування», п. 6.7 Правил добровільного страхування життя від 07.05.2009р.

Крім того, позивач посилався на те, що за вимогами закону договір страхування має бути укладений в письмовій формі між сторонами та має бути ними підписаний, а наданий йому поліс добровільного страхування життя №БП 036408 ПрАТ «ДенСтрахування» від 29.10.2010р. виданий в односторонньому порядку без його згоди та підписаний тільки відповідачем.

Зважаючи на вищевикладене, Шевченко вважає поліс добровільного страхування життя №БП 036408 ПрАТ «ДенСтрахування» від 29.10.2010р. таким, що не відповідає вимогам закону, у зв'язку із чим позивач просив суд винести рішення яким визнати недійсним даний поліс добровільного страхування, стягнути з ПрАТ «ДенСтрахування» на його користь внесену суму 6000,00грн. та моральну шкоду в розмірі 5000,00грн.

Вирішіть спір.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: страхування, страховик, страховальник, страхова сума, перестраховування, співстрахування, страхова оцінка, страховий платіж, страхове відшкодування, франшиза, договір страхування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV;

Про страхування : Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96-ВР;

Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 1 липня 2004 р. № 1961-IV.

Семінарське заняття 8

Тема 26. Зобов'язання із відшкодування шкоди

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття та елементи зобов'язань із відшкодування шкоди.
2. Зобов'язання внаслідок завдання шкоди правомірною поведінкою.
3. Зобов'язання внаслідок завдання шкоди протиправною поведінкою.
4. Характеристика окремих видів зобов'язань внаслідок завдання шкоди протиправною поведінкою.

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Секретар міськрайонного суду Іванова викликала повісткою в якості відповідача у справі про стягнення аліментів І.Н. Голубенка, який мешкав в 40 км. від райцентру, у селі Ушаки. При розгляді справи було з'ясовано, що належним відповідачем є його однофамілець, який мешкає у сусідньому селі Ушки. Виявилось, що при оформленні повістки Іванова помилилась у кодї села.

І.Н. Голубенко почав вимагати від суду відшкодувати йому витрати на поїздки та втрачений у зв'язку з цим заробіток.

Чи підлягає ця вимога задоволенню?

Задача 2

Волков покінчив життя самогубством, кинувшись під поїзд. Дружина загиблого пред'явила позов до управління залізниці про відшкодування шкоди на утримання двох малолітніх дітей віком 5 та 9 років та на своє утримання, оскільки вона не працює у зв'язку з необхідністю доглядати за дітьми. Позов подала і мати загиблого Волкова, яка вважала, що хоча вона і не знаходилась на його утриманні, однак за віком (58 років) та станом здоров'я потребує матеріальної допомоги.

Відповідач заперечував проти позову, посиляючись на те, що Волков сам кинувся під поїзд і машиніст не зміг відвернути його загибель. При розгляді справи було встановлено, що самогубство Волков здійснив у стані запаморочення на ґрунті психічного захворювання.

Чи підлягає позов задоволенню? Аргументуйте.

Задача 3

А. Буров, який страждав на тяжке психічне захворювання, проник до квартири Снігурової та пошкодив належне їй майно. Шкода склала 5 000 грн. Снігурова подала позов про стягнення зазначеної суми до матері хворого — О. Бурової, як до такої, що не здійснювала належного контролю за своїм хворим сином.

У процесі судового розгляду справи було встановлено, що, по-перше, А. Буров не визнавався недієздатним у встановленому законом порядку; та, по-друге, його мати під час заподіяння ним шкоди тяжко хворіла та знаходилась на стаціонарному лікуванні у лікарні.

Хто є належним відповідачем за позовом Снігурової? Чи підлягає позов задоволенню? Які варіанти розвитку подій можуть мати місце у подальшому?

Задача 4

Від'їжджаючи у відрядження на 2 дні, батьки малолітнього Богдана (13 років) попросили сусідку Ібрагімову доглядати за Богданом та надавати йому у разі необхідності допомогу. У перший день, залишившись один дома, Богдан почав пускати з балкону паперові літачки, підпалюючи їм хвості. Один з літачків попав на балкон Соколової. Почалася пожежа, внаслідок якої Соколовій було заподіяно майнову шкоду у розмірі 20 000 грн.

Соколова звернулася до батьків Богдана з вимогою про відшкодування шкоди. Але останні заявили, що шкоду повинна відшкодувати сусідка Ібрагімова, яка повинна була доглядати за Богданом під час їх відрядження.

Вирішіть справу. Відповідь аргументуйте.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: зобов'язання із відшкодування шкоди, казус (випадок), непереборна сила, умисел потерпілого, завдавач шкоди, потерпілий, відшкодування шкоди в натурі, відшкодування збитків.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV;

Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення: Закон України від 13.12.2001 р. № 2893-III.

Семінарське заняття 9

Тема 27. Цивільно-правове регулювання спадкових відносин

Питання для усного опитування та дискусії

1. Загальні положення про спадкування.
2. Спадкування за заповітом.
3. Спадкування за законом.

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

Власниця квартири Терехова померла 26.03.2018 року і в квартирі протягом 9 місяців ніхто не мешкає. Квартира була приватизована, загальна площа складає 23,5 кв.м. З моменту смерті спадкодавця ніхто зі спадкоємців, при наявності таких, не прийняв спадщину з невідомих обставин.

Чи є підстави для визнання спадщини відумерлою? Хто може звернутись до суду із позовом про визнання спадщини відумерлою?

Задача 2

Сім'я Дроздович, яка складалася з п'яти осіб, проживала у приватному будинку, який належав старшим Дроздовичам, а останні купили його відразу після одруження.

Разом з Дроздовичами мешкала їхня дочка з чоловіком та сином. За кілька місяців до смерті батько Дроздович склав заповіт, за яким все своє майно заповів онуку.

Після смерті Дроздовича онук, якому на той час виповнилося 21 рік, відмовився від спадщини, яку заповів йому дід на користь бабусі (Дроздович).

Через три роки після смерті батька померла його дочка, а через п'ять місяців після смерті дочки померла і її мати — Дроздович.

Батько та син (онук Дроздович), не дійшли згоди з приводу розділу майна, яке залишилося після смерті матері та бабусі. Батько вважав, що відмовившись одного разу від спадкування будинку та іншого майна, син взагалі не має право претендувати на те ж майно у майбутньому. Син же вважав, що його частка у будинку та іншому майні померлих повинна бути більшою від частки батька.

Батько та син звернулися до юриста з проханням пояснити їм існуючі правила розподілу спадщини.

Назвіть спадкоємців за законом першої черги. Який порядок закликання до спадщини онуків та правнуків? Вирішіть спір. Складіть заяву про прийняття спадщини та свідоцтво про спадкування за законом (за умовами задачі).

Задача 3

Подружжя Надія та Петро мали доньку, неповнолітнього сина, тітку і крім цього на їх утриманні з 30 червня 2016 року знаходився родич Петра віком 68 років, який весь час проживав спільно з ними.

У травні 2018 року Петро помер. Після його смерті відкрилася спадщина загальною вартістю 150 тис. грн., включаючи предмети домашньої обстановки та вжитку вартістю 18 тис. грн.

Визначте коло спадкоємців та вартість майна, яке кожен з них успадкує.

Задача 4

Після довгої розлуки з батьком, від якого останній лист одержав ще 2013 р., у січні 2018 р. Олег приїхав до місця його проживання (у віддалене село) та дізнався, що у будинку його батька вже давно ніхто не проживає. При цьому було очевидно, що батько нікуди не виїжджав, оскільки вдома залишилися усі документи. Сусіди батька Олега більше 3-х років його не бачили та не одержували про нього жодних відомостей.

Олег разом із сестрою Іриною звернувся до суду із заявою про оголошення батька померлим. Рішення було винесено судом 15 травня 2018 р. Проте 20 травня Олег загинув. Між його сестрою та вдовою виник спір про те, хто з них та на яку частину спадщини Олега має право.

Вирішіть справу.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: спадкове право, спадкування, спадкодавець, спадкоємець, спадщина, час відкриття спадщини, місце відкриття спадщини.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.

Семінарське заняття 10

Тема 28. Здійснення права на спадкування.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Прийняття та відмова від прийняття спадщини.
2. Охорона спадкового майна.
3. Виконання заповіту.
4. Оформлення права на спадщину.
5. Спадковий договір.

Ситуативні завдання

Вирішіть задачі:

Задача 1

У заповіті, який склав Унтюк, Кирсаненко був названий виконавцем заповіту. Майно Унтюка передавалося трьом спадкоємцям, а всі кришталеві вироби та срібні підстаканники за заповітом передавалися Кирсаненку.

Після смерті Унтюка його спадкоємці стали вимагати від Кирсаненка здійснити виконання заповіту, від чого Кирсаненко відмовився, посилаючись на те, що він не давав згоди при засвідченні заповіту на те, щоб бути його виконавцем.

Спадкоємці не погодились з його аргументами та звернули увагу Кирсаненка на те, що він сам є спадкоємцем за заповітом, а від спадкоємця не вимагається згоди на те, щоб стати виконавцем заповіту.

Кирсаненко зазначав також те, що після смерті Унтюка не було вжито заходів для охорони спадщини, тому він не знає, чи збереглася вона цілком або вже частково втрачена. Він також не вважає, що в його обов'язки як виконавця заповіту входило вживати заходів для охорони спадщини.

Хто та в якому порядку повинен вжити заходів для охорони спадщини? Які функції виконавця заповіту? Вирішіть справу. Як бути у випадку відсутності спадкоємців за заповітом та за законом? Складіть заповіт та свідоцтво про перехід спадщини до держави.

Задача 2

Андрій проживав у м. Києві. У 2018 р. він тимчасово переїхав до м. Харкова, де постійно проживають його діти — син Ігор та дочка Ольга. У м. Харкові у зв'язку із значним погіршенням стану здоров'я Михайло вирішив скласти заповіт, запросивши для цього нотаріуса. Один екземпляр заповіту залишився у нотаріуса, інший — у заповідача.

Син заповідача — Ігор, прочитавши заповіт батька та побачивши, що йому заповідана 1/4 частина майна, а 3/4 частини — Ользі, підробив цифри заповіту таким чином, щоб і йому, і сестрі належало по 1/2 частці у спадщині. У Михайла Щорса, який дізнався про це, під час спору з сином стався серцевий напад, внаслідок якого він помер.

Ігор звернувся до державної нотаріальної контори у м. Харкові з проханням видати йому свідоцтво про право на спадщину на 1/2 частину майна батька. Ольга звернулася до тієї ж нотаріальної контори з проханням видати їй свідоцтво про право на спадщину за заповітом на 3/4 частки. Нотаріус, який здійснював оформлення спадкової справи, видав Ірині свідоцтво на 3/4 частки, а Ігореві у видачі свідоцтва відмовив, оскільки визнав його винним у підробці заповіту, а 1/4 частка поставлена на облік для подальшого визнання її відумерлою, оскільки Ігор був визнаний нотаріусом негідним спадкоємцем.

Дайте юридичну оцінку діям нотаріуса. Вирішіть справу.

Задача 3

Борис був призначений єдиним спадкоємцем за заповітом. Через 5 місяців після відкриття спадщини він подав до нотаріальної контори заяву про відмову від спадщини. Дізнавшись про це через 2 місяці, його брат Вадим негайно звернувся до нотаріуса із заявою про прийняття спадщини. Проте нотаріус повідомив Вадимові, що, оскільки 6-місячний строк для прийняття спадщини спливає ще 4 тижні тому, його заява не розглядатиметься, а спадщина перейде до територіальної громади.

Дайте юридичну оцінку діям нотаріуса.

Задача 4

Від випадку на залізниці постраждало декілька пасажирів. Серед них опинилося подружжя Нестеренко, доставлене у важкому стані до лікарні. Не витримавши операції вночі помер чоловік, а через 9 годин після нього померла жінка. У подружжя не було спільних дітей,

у чоловіка не було й батьків. Дочка жінки від першого шлюбу звернулася до нотаріальної контори з заявою про передання їй у спадщину як майна матері, так і майна вітчима. Вона заявила, що оскільки у вітчима спадкоємців по закону немає, його майно повинна була отримати у спадок її мати, яка померла пізніше вітчима. Але її мати не мала можливості висловити своє відношення до прийняття спадку, у зв'язку з чим за правилами про спадкову трансмісію це робить вона, дочка.

Нотаріус пояснив дочці Нестеренко, що вона може отримати свідоцтво про право на спадщину щодо майна матері, але права на майно вітчима не має.

Чи відповідає пояснення нотаріуса закону? Яке пояснення повинен був дати нотаріус, якщо було б уточнено, що смерть матері Нестеренко настала через добу після смерті її чоловіка? Як бути у випадку, коли заповідач розпорядився всім своїм майном, у тому числі предметами домашньої обстановки? Вирішіть спір. Складіть заяву про видачу свідоцтва про право на спадщину та свідоцтво про спадкування за законом.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: заповіт, заповідальний відказ, обов'язкова частка у спадщині, спадкування за законом, черги спадкоємців за законом, спадкування за правом представлення, підпризначення спадкоємця.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на положеннях таких нормативних актів:

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.

1.4. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

1.4.1. Задання для самостійної роботи студентів

Блок завдань (БЗ) № 1

Тема 18. Зобов'язання з договору купівлі-продажу

Завдання 1. Напишіть доповідь на тему «Договір купівлі-продажу як підстава виникнення права власності на нерухомість» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).

Завдання 2. Складіть власний проект договору купівлі-продажу.

Блок завдань (БЗ) № 2

Тема 19. Зобов'язання з договорів дарування, ренти та довічного утримання (догляду)

Завдання 1. Складіть власний проект договору довічного утримання.

Завдання 2. Напишіть доповідь на тему «Правове регулювання договору ренти у іноземних державах» (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).

Блок завдань (БЗ) № 3

Тема 20. Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу і позички

Завдання 1. Складіть проект договору оренди земельної ділянки.

Блок завдань (БЗ) № 4

Тема 21. Зобов'язання з договору підряду

Завдання 1. Проаналізуйте різницю між договором підряду, трудовим договором, договором надання послуг (обсяг до 5 сторінок друкованого тексту Times New Roman 14/1,5).

Блок завдань (БЗ) № 5**Тема 23. Загальна характеристика зобов'язань щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності**

Завдання 1. Складіть проект авторського договору.

Блок завдань (БЗ) № 6**Тема 24. Зобов'язання про спільну діяльність.**

Завдання 1. Складіть проект договору простого товариства.

Блок завдань (БЗ) № 7**Тема 24. Транспортні та експедиційні зобов'язання.**

Завдання 1. Проаналізувати особливості договору чартеру (фрахтування) за законодавством України.

Блок завдань (БЗ) № 8**Тема 25. Зобов'язання зі страхування.**

Завдання 1. Скласти проект договору страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Завдання 2. Проаналізувати поняття франшиза в страхових правовідносинах, її види та значення.

Блок завдань (БЗ) № 9**Тема 26. Зобов'язання з договорів зберігання.**

Завдання 1. Проаналізувати різновиди договору зберігання.

Завдання 2. Скласти проект договору охорони людини.

Блок завдань (БЗ) № 10**Тема 27. Кредитно-розрахункові зобов'язання.**

Завдання 1. Скласти проект договору банківського вкладу (депозиту).

Завдання 2. Проаналізувати відмінність договору факторингу від: а) цесії (уступки права вимоги); б) кредитного договору.

Блок завдань (БЗ) № 11**Тема 28. Зобов'язання з односторонніх правочинів та з дій у чужому інтересі.**

Завдання 1. Розробити проект оголошення про конкурс.

Блок завдань (БЗ) № 12**Тема 29. Зобов'язання із відшкодування шкоди.**

Завдання 1. Проаналізуйте підстави звільнення від деліктної відповідальності заподіювача шкоди.

Блок завдань (БЗ) № 13**Тема 30. Цивільно-правове регулювання спадкових відносин.**

Завдання 1. Розкрити значення часу та місця відкриття спадщини.

Завдання 2. Скласти проект спадкового договору.

Блок завдань (БЗ) № 14**Тема 31. Здійснення права на спадкування.**

Завдання 1. Скласти проект заяви про відмову від спадщини.

Завдання 2. Скласти проект заяви про прийняття спадщини.

1.4.2. Вимоги до виконання та оформлення студентами індивідуальних завдань (самостійної роботи)

Індивідуальним завданням студента є завдання для самостійної роботи, яке виконується кожним студентом індивідуально. Для студентів денної форми навчання воно виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи студента. Індивідуальні завдання виконуються усіма студентами під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Це основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Виконані індивідуальні завдання по кожній темі студент обов'язково повинен приносити на семінарські заняття з відповідної теми, на якій завдання оцінюється викладачем. Якщо завдання не виконане студентом, викладач у той же день виставляє 0 балів. Якщо по одній темі проводиться декілька семінарів, індивідуальні завдання виконуються на перший з них (якщо інше не зазначене у індивідуальному завданні). Індивідуальні завдання виконуються відповідно до вимог, які є єдиними для усіх студентів.

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра цивільного права та процесу**

**Самостійна робота з
навчальної дисципліни
«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»**

Виконала:

Перевірив:

Хмельницький

2019

23

1. 5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

1.5.1. Питання для підсумкового контролю

1. Договір купівлі-продажу: поняття, юридичні ознаки, сторони, форма та істотні умови.
2. Права та обов'язки сторін за договором купівлі-продажу.
3. Права покупця у разі придбання речі неналежної якості за договором купівлі-продажу.
4. Відповідальність сторін за договором купівлі-продажу. Претензії та позови.
5. Роздрібна купівля-продаж.
6. Договір міни (бартеру). Правове регулювання бартерних операцій в Україні.
7. Продаж товарів тривалого користування у розстрочку.
8. Поняття, юридичні ознаки, сторони та істотні умови договору поставки.
9. Значення гарантійного строку, строку придатності та строку служби в договорах про передачу майна у власність.
10. Способи та порядок укладення договору поставки.
11. Виконання договору поставки. Наслідки невиконання та неналежного виконання договору поставки.
12. Договір контрактації сільськогосподарської продукції.
13. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.
14. Договір дарування. Дарування шляхом пожертви.
15. Договір ренти.
16. Договір довічного утримання.
17. Договір найму (оренди): поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма.
18. Права та обов'язки сторін за договором найму (оренди).
19. Підстави та наслідки припинення договору найму (оренди).
20. Договір прокату.
21. Договори найму (оренди) земельних ділянок, транспортних засобів, будівель та інших капітальних споруд.
22. Поняття та види лізингу.
23. Договір найму (оренди) житла.
24. Договір позички.
25. Договір про надання послуг.
26. Поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма договору перевезення вантажу.
27. Права та обов'язки сторін за договором перевезення вантажу.
28. Відповідальність перевізника за втрату, нестачу, псування та пошкодження вантажу.
29. Договір транспортного експедирування.
30. Страхування: поняття, суб'єкти та об'єкти.
31. Форми та види страхування.
32. Основні страхові поняття.
33. Договір страхування: поняття, юридичні ознаки, істотні умови та форма.
34. Зміст договору страхування.
35. Підстави відмови страховика від здійснення страхової виплати.
36. Підстави припинення страхових зобов'язань та визнання їх недійсним.
37. Договір зберігання поняття, юридичні ознаки, сторони та істотні умови.
38. Права та обов'язки сторін за договором зберігання.
39. Спеціальні види зберігання.
40. Договір доручення: поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма.
41. Права та обов'язки сторін за договором доручення. Підстави припинення договору.
42. Договір комісії: поняття, юридичні ознаки, сторони, предмет та форма.
43. Права та обов'язки сторін за договором комісії. Підстави припинення договору.

44. Договір підряду: поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма.
45. Зміст договору підряду.
46. Договір побутового підряду.
47. Договір будівельного підряду
48. Договір підряду на проектні та пошукові роботи. Зміст договору.
49. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Зміст договору.
50. Види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
51. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Види ліцензій.
52. Ліцензійний договір: поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма.
53. Зміст ліцензійного договору.
54. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
55. Договір комерційної концесії: поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма. Договір комерційної субконцесії.
56. Зміст договору комерційної концесії. Відповідальність за договором комерційної концесії.
57. Договір про спільну діяльність: поняття, юридичні ознаки, сторони, істотні умови та форма.
58. Особливості договору простого товариства.
59. Припинення договору простого товариства.
60. Поняття, елементи та зміст договору доручення.
61. Поняття, елементи та зміст договору комісії.
62. Поняття, елементи та зміст договору управління майном.
63. Поняття, елементи та зміст договору позики.
64. Поняття, елементи та зміст кредитного договору.
65. Поняття, елементи та зміст договору банківського вкладу.
66. Поняття, елементи та зміст договору банківського рахунку.
67. Основні форми безготівкових розрахунків.
68. Розрахунки за акредитивом. Поняття та види акредитиву.
69. Розрахунки із застосуванням чеків.
70. Розрахунки із застосуванням векселів. Поняття та види векселів.
71. Поняття та характерні риси недоговірних зобов'язань. Відмінність договірних зобов'язань від недоговірних.
72. Зобов'язання із публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу.
73. Зобов'язання із публічної обіцянки нагороди за результатами конкурсу.
74. Зобов'язання із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
75. Зобов'язання із рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.
76. Зобов'язання із створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
77. Поняття та підстави виникнення зобов'язань із відшкодування шкоди.
78. Відшкодування шкоди, завданої у разі правомірного її завдання.
79. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою.
80. Відшкодування шкоди, завданої малолітньою і неповнолітньою особою, недієздатною і обмежено дієздатною особою, а також особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними..
81. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або місцевого самоврядування. Відшкодування шкоди, завданої посадовою або службовою особою органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або місцевого самоврядування.

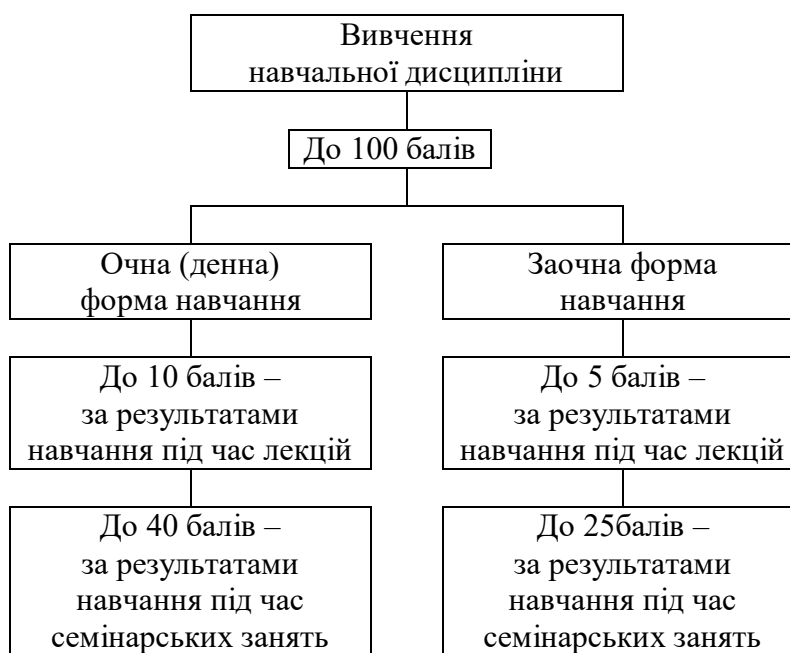
82. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями та бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, органу досудового розслідування, прокуратури або суду.
83. Поняття, ознаки та види джерел підвищеної небезпеки.
84. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.
85. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я фізичної особи.
86. Відшкодування шкоди, завданої смертю фізичної особи.
87. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).
88. Відшкодування моральної шкоди.
89. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого.
90. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.
91. Поняття та види спадкування. Склад спадщини. Відкриття спадщини. Час та місце відкриття спадщини.
92. Спадкування за законом: поняття та особливості.
93. Спадкування за заповітом: поняття та види заповітів. Спадкування вкладів.
94. Поняття та форма заповіту. Скасування та зміна заповіту.
95. Здійснення права на спадщину: способи та строк прийняття спадщини, наслідки пропущення строку, право на відмову від спадщини, відумерлість спадщини, охорона спадкового майна.
96. Виконання заповіту: призначення виконавця заповіту та його повноваження, строк чинності його повноважень.
97. Обставини звільнення від обов'язку відшкодувати завдану шкоду.
98. Особливості суб'єктного складу зобов'язань із відшкодування шкоди.

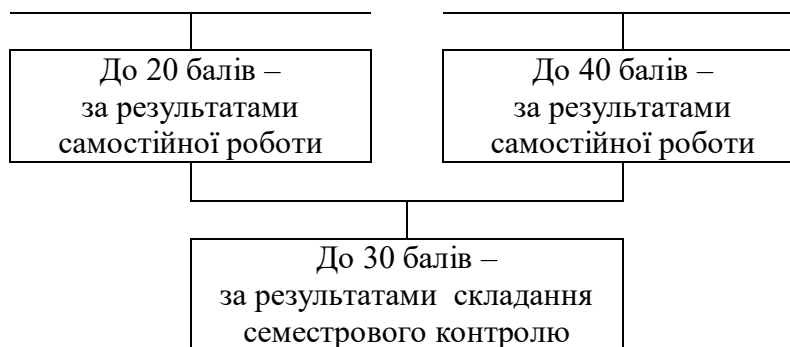
1.5.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Значення гарантійного строку, строку придатності та строку служби в договорах про передачу майна у власність.
2. Зобов'язання сторін за ліцензійним договором.
3. Спадкування за законом: поняття та особливості.

2. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 14 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій													
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
1.	Денна	14	0, 7	1, 4	2, 1	2, 9	3, 6	4, 3	5, 0	5, 7	6, 4	7, 1	7, 9	8, 6	9, 3	10, 0

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

2.4. Обсяг балів, здобутих студентом за самостійну роботу (індивідуальні завдання), обчислюється за сумою балів, здобутих за виконання кожного із цих завдань у таких межах:

<i>Загальна кількість балів за самостійну роботу за семестр</i>	<i>Кількість блоків завдань (БЗ) за семестр</i>	<i>Макс. кількість балів за кожну тему</i>
20	14	1,4

3. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

3.1. Основні джерела

1. Цивільне право : підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Х. : Право, 2011. Т. 1. 656 с.
2. Цивільне право України : навчальний посібник / за ред. Р. О. Стефанчука. К. : Прецедент, 2005. 560 с.
3. Цивільне право України : навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г. Б. Яновицької, В. О. Кучера. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.
4. Цивільне право України : підручник. / Є. О. Харитонов Н. О. Саніахметова. К. : Істина, 2003. 776 с.
5. Цивільне право України : підручник. У 2 т. / за заг. ред. Я. М. Шевченко. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. Т. 1. 520 с.
6. Цивільне право України: загальна частина / за ред. проф. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. К. : Алерта, 2014. 510 с.

7. Цивільний кодекс України : наук.-практ. ком. 4-те вид., перероб. і допов. Х. : ТОВ «Одіссей», 2008. 1279 с.
8. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 435. № 40-44. Ст. 356.
9. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). в 12-ти томах. Т. 1: Загальні положення / За ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Серія «Коментарі та аналітика». Х. : ФОП-Колісник А.А., 2010. 320 с.

3.2. Допоміжні джерела

Тема 18. Зобов'язання з договору купівлі-продажу

1. Апопій І. Нові аспекти укладання договору поставки товарів для державних потреб. Підприємництво, господарство і право. 2003. № 2. С.18-21.
2. Безклубий І.А., Глущенко Є.М. Момент переходу права власності за договором купівлі-продажу з торгів. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2008. № 4. С. 27-33.
3. Беседіна Т.І. Проблема визначення сторін у договорі (контракті) поставки в зовнішньоекономічній діяльності. Держава і право: збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки / Інститут держави і права ім.Корецького В.М. НАН України. Київ, 2010. Вип. 47. С. 383-388.
4. Єгоричева О. Договір роздрібної купівлі-продажу як підстава виникнення у покупця статусу споживача. Підприємництво, господарство і право : науково-практичний, господарсько-правовий журнал / Наук.-дослід. ін-т приватного права і підприємництва НАПрН України ; ТОВ "Гарантія". Київ, 2013. № 3 (207). С. 28-32.
5. Заверуха С. В. Меры защиты и меры ответственности за нарушение договоров о передаче имущества в собственность: к вопросу соотношения правовых категорий. Электронный научный журнал «Наука. Общество. Государство». 2013. № 2 (6).
6. Заверуха С. В. Неустойка як штраф і компенсація за договорами про передачу майна у власність. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2013. № 22. Ч. II. Т. 1. С. 216–220.
7. Заверуха Т. Н. Формы возмездности договора мены (бартера). Закон и жизнь (LEGEA SI VIATA). 2015. № 3/2 (279). С. 21–25.
8. Кальниченко А. Деякі питання, що можуть виникати при укладенні договорів купівлі-продажу земельних ділянок. Мала енциклопедія нотаріуса. 2006. № 3. С. 49-52.
9. Колонтирська М. Зміст догговору поставки продукції для державних потреб. Вісник Львівського університету ім. Івана Франка, 2003. Вип. 38. Юридич. науки. С.293-300.
10. Канзафарова І.С. Біржові договори як різновид купівлі-продажу. Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Інститут держави і права ім.Корецького В.М. НАН України. Київ, 2011. Вип. 53. С. 283-288.
11. Місяць А. П. Відчуження майна особою, якій воно належить на праві власності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2014. 19 с.
12. Мартинюк А. Співвідношення договору контрактації сільськогосподарської продукції із суміжними договорами. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. КНУ ім. Т. Шевченка. Київ, 2015. С. 84-87.
13. Олефіренко А. М. Договір купівлі-продажу підприємства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2013. 18 с.
14. Поплавська М. В. Право споживача на інформацію про продукцію за законодавством України та ЄС (цивільно-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. К., 2015. 20 с.
15. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10.04.1992 р. (зі змінами та доповненнями) . ВВР. 1992. № 30. Ст. 414.
16. Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15.05.1996. ВВРУ. 1996. № 29. Ст. 139;

17. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997 р. ВВР. 1997. № 39. Ст. 261.
18. Про нафту і газ: Закон України 12.07.2001р. ВВРУ. 2001. № 50. Ст. 262;
19. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 24, ст.155
20. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. ОВУ. 2003. № 29. Ст. 1438.
21. Про ринок електричної енергії: Закон України від 13.04.2017 . ВВР, 2017, № 27-28, ст.312

Тема 19. Зобов'язання з договорів дарування, ренти та довічного утримання

1. Апанасюк М.П. Юридичні особливості договору ренти . Бюлетень Міністерства юстиції України: офіційне видання. Київ, 2011. № 12. С. 40-45
2. Вавженчук С.Я. Юридична природа договору ренти: теоретико-догматичний ракурс . Вісник господарського судочинства. Вищий господарський суд України. Київ, 2011. № 4. С. 133-137
3. Вавженчук С.Я. Транспарентність юридичної природи договору довічного утримання . Вісник господарського судочинства: офіційний друкований орган вищого господарського суду України. Вищ. госп. суд України. Київ, 2011. № 6. с. 78-81.
4. Заверуха Т. М. Особливості натуральної форми виявлення відплатності договору ренти. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». 2014. Вип. 12. Т. 2. С. 42–45.
5. Кузьмич О. Договір дарування з обов'язком обдаровуваного на користь третьої особи в цивільному законодавстві України. Підприємництво, господарство і право: науково-практичний, господарсько-правовий журнал. Ін-т приватного права і підпр-ва АПрН України та ін. Київ, 2011. № 7 (187). С. 11-14.
6. Коваленко Т. Договір ренти земельної ділянки. Землевпорядний вісник: науково-виробничий журнал. Держ. агентство земельних ресурсів України. Київ, 2013. № 12. С. 42-46.
7. Логвиненко Ю.В. Особливості укладання договору дарування. Бюлетень Міністерства юстиції України: офіційне видання. Міністерство юстиції України. Київ, 2011. № 3. С.130-135.
8. Майданик Р.А. Зміст, сторони і виконання договору ренти. Договірне право України: особлива частина: навчальний посібник / Н.С. Кузнецова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. Київ: Юрінком Інтер, 2009. С. 175-179.
9. Новікова В. Особливості договору дарування. Підприємництво, господарство і право: науково-практичний, господарсько-правовий журнал / Ін-т приватного права і підпр-ва АПрН України та інш. Київ, 2009. № 1 (157). С. 14-17.
10. Розгон О. Виконання договору довічного утримання: проблеми теорії та практики застосування. Слово Національної школи суддів України: фахове загальнодержавне науково-практичне та науково-методичне юридичне видання. Національна школа суддів України. Київ, 2016. № 1 (14). С. 123-131.

Тема 20. Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу та позички

1. Бойко Н.М. Правове регулювання договору позички: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. М-во освіти і науки України, Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2013.
2. Базова Т.П. Зміна договору найму (оренди) житлового приміщення. Договірне право України: особлива частина: навчальний посібник / Н.С. Кузнецова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. Київ: Юрінком Інтер, 2009. С. 284-285.
3. Карпечкін Г.Я. Автотранспортні засоби як предмет договору лізингу. Бюлетень Міністерства юстиції України: офіційне видання. Міністерство юстиції України. Київ, 2008. № 4. С. 109-114.

4. Логвинчук Р.П. Стадії укладення договору лізингу. Держава і право: збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Інститут держави і права ім.Корецького В.М. НАН України. Київ, 2010. Вип. 47. С. 360-364.
5. Никоненко А. Договір фінансового лізингу: законодавче регулювання і деякі практичні аспекти укладання. Юридичний журнал аналітичні матеріали, коментарі, судова практика МОН України; НПУ ім. Драгоманова; Ін-т політології. Київ, 2012. № 7/8 (121/122). С.155-157
6. Оренда в Україні: загальні положення; порядок укладання договору; лізинг та фрахт; орендна плата; оренда землі; діяльність дозвільних органів; судова практика. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 416 с.
7. Отраднова О.О. Поняття та юридичні ознаки договору найму (оренди). Договірне право України: особлива частина: навчальний посібник / Н.С. Кузнєцова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. Київ: Юрінком Інтер, 2009. С. 193-197.
8. Отраднова О.О. Припинення договору найму (оренди). Договірне право України: особлива частина: навчальний посібник / Н.С. Кузнєцова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. Київ: Юрінком Інтер, 2009. С. 208-210.
9. Тарасенко Л. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Вісник Львівського університету: збірник наукових праць/Львівський національний університет імені вана Франка. Львів, 2015. С. 324-329.
10. Труфанова Ю. Проблемні аспекти припинення договору найму (оренди) у зв'язку з ліквідацією юридичної особи. Підприємництво, господарство і право: щомісячний науково-практичний юридичний журнал / Н.-д. ін-т приватного права і підприємництва ім. акад. Ф.Г. Бурчака НАПрН України; ТОВ "Гарантія". Київ, 2015. № 10 (238). С. 6-9.
11. Цірат Г. Попередні обов'язкові умови (conditions precedent) за договорами лізингу повітряних суден. Юридична Україна: правовий часопис. Київський регіональний центр Нац. ак. правових наук України; СП "Юрінком Інтер". Київ, 2012. № 11 (119). С. 78-82.
12. Чорна Ж.Л. Деякі питання правового регулювання договору найму (оренди) земельної ділянки за законодавством України. Університетські наукові записки Хмельницького університету управління та права: часопис Хмельницького університету управління та права. Хмельницький, 2008. Вип. 2 (26). С. 53-57.
13. Про оренду землі: Закон України 6.10.1998 № 161-XIV . ВВР. 1998. № 46. Ст. 280.
14. Земельний кодекс України від 20.10.2001 р. ОВУ. 2001. № 46. Ст. 2038.

Тема 21. Зобов'язання з договору підряду

1. Брагинский Н.И. Договор подряда и подобные ему договоры. М.: Статут 1999. 254 с.
2. Біленко М. Особливості договору підряду на капітальне будівництво. Юридична Україна: правовий часопис. Київський регіональний центр Нац. ак. правових наук України; СП «Юрінком Інтер». Київ, 2012. № 2 (110). С. 43-47
3. Діба О. Правові колізії при визначенні поняття договору підряду на проведення проектних робіт. Слово Національної школи суддів України: фахове загальнодержавне науково-практичне та науково-методичне юридичне видання / Нац. школа суддів України; редкол.: Оніщук М.В., Адрійцьо В.Д., Балаклицький І.І. [та ін.]. Київ, 2017. № 3 (20). С.140-151
4. Дружинін А.В. Планування строку і ціни в складі договору підряду на будівництво об'єкта. Комунальне господарство міст: науково-технічний збірник. М-во освіти і науки України; Харків. нац. ун-т міського господарства ім. О.М. Бекетова; редкол.: В.М. Бабаєв, Л.М. Шутенко, М.К. Сухонос [та ін.]. Харків, 2018. Вип. 141. С. 2-5.
5. Діковська І.А. Поняття та види договору підряду. Договірне право України: особлива частина: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2009. С. 384-386.
6. Ізарова І. Істотні умови договору підряду на виконання проектних робіт. Право України: юридичний журнал. Науково-практичне фахове видання. Спецвипуск Міністерство юстиції України; Конституційний Суд України. Київ, 2010. № 11: "Правоохоронні органи в Україні: актуальні питання реформування". С. 90-96.

7. Коссаk В.М. Правове регулювання термiв в договiрних стосунках подряду на капiтальне будiвництво: Автореф...канд. юрид. наук. 12.00.03, КГУ, К.: 1985.
8. Кузнецова Н.С. Подрядные договоры в инвестиционной деятельности в строительстве. К.: Наукова думка, 1993. 160с.
9. Кузнецова Н.С. Відповідальність за договором будiвельного. Договiрне право України: особлива частина: навчальний посiбник / Н.С. Кузнецова, Т.П. Базова, Ю.В. Бiлоусов, I.А. [та iн.] Безклубний. Київ: Юрiнком Iнтер, 2009. С. 429.
10. Луць В.В. Контракти в пiдприємницькiй дiяльностi: Навч. посiбник. 2-е перероб. i допов. К.: Юрiнком Iнтер, 2008. 576 с.
11. Недошовенко А.О. Договiр будiвельного пiдряду та договiр пiдряду на капiтальне будiвництво: порiвняльна характеристика та особливостi правового регулювання. Часопис Київського унiверситету права: український науково-теоретичний часопис. Київський ун-т права НАН України, Iн-т держави i права iм. В.М. Корецького НАН України; голов ред.: Шемшученко Ю.С.; редкол.: Андрико О.Ф., Батанов О.В., Горбатенко В.П. [та iн.]. Київ, 2017. № 1. С. 394-399.

Тема 22. Зобов'язання щодо розпорядження майновими правами iнтелектуальної власності

1. Iнтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії i практики: 36. наук, статей. За ред. Ю. С. Шемшученка, Ю. Л. Бошицького. К.: Iн-т держави i права iм. В. М. Корецького НАН України, 2002. 424 с.
2. Кулініч О.О. Авторське право i суміжні права: навч.-метод. посiбник для студентів ВНЗ за галуззю знань 08 "Право", зі спец. 081 "Право", спеціалізація - "iнтелект. власність" освіт.-кваліфікац. рiвень "магістр". М-во освіти i науки України, Iн-т iнтелект. власності Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." в м. Києві. Одеса: Юридична лiтература, 2017. 147 с.
3. Пiдопригора О.А., Пiдопригора О.О. Право iнтелектуальної власності України. К.: Юрiнком Iнтер, 1998. 336 с.
4. Пiдопригора О.А., Пiдопригора О.О. Право iнтелектуальної власності України. К.: Юрiнком Iнтер, 1998. 336 с.
5. Пiдопригора О.О. Законодавство України про iнтелектуальну власність. Харків: Консум, 1997. 192 с.
6. Право iнтелектуальної власності. Академ. курс: Пiдручник для студентів вищих навч. закладів. 2-ге вид., переробл. та допов. К.: Концерн Видавничий Дiм "Iн Юре", 2004. 672с.
7. Про охорону прав на винаходи та корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР. 1994. № 7. Ст. 32;
8. Про охорону прав на зазначення походження товарів: Закон України 16.06.1999 року. ВВР. 1999. № 32. Ст. 267;
9. Про охорону прав на знаки для товарів i послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР. 1998. № 8. Ст. 28
10. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР. 1994. № 7. Ст. 34;
11. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993 р. ВВР. 1993. №21. Ст. 218;
12. Шишка Р. Б. Охорона права iнтелектуальної власності. Авторсько-правовий аспект. Харків, 2002. 368 с.

Тема 23. Зобов'язання про спiльну дiяльнiсть

1. Блажiвська О. Правовий статус учасників договору про спiльну дiяльнiсть. Вiсник прокуратури: Загальнодержавне фахове юридичне видання. Генеральна прокуратура України; Нац. юр. ак. України iм. Ярослава Мудрого; КНУТШ. Київ, 2007. № 2. С. 94-102.

2. Дмитрієва Ю. Визначення поняття "договору простого товариства" та його правова кваліфікація. Право України: юридичний журнал. М-во юстиції України, Конституційний Суд України, Верховний Суд України [та ін.]. Київ, 2007. № 9. С. 96-100.
3. Коровяковська Н.С. Припинення договору простого товариства. Договірне право України : особлива частина : навчальний посібник. Н.С. Кузнецова, Т.П. Базова, Ю.В. Білоусов, І.А. [та ін.] Безклубний. Київ : Юрінком Інтер, 2009. С. 1044-1046.
4. Резнікова В.В. Договір про спільну господарську діяльність: поняття, ознаки та види. Економіка та право: науковий журнал / Нац. акад. наук України, Ін-т екон.-правових досліджень; Держ. вищ. навч. заклад "Донец. нац. техн. ун-т" М-ва освіти і науки України. Донецьк, 2013. № 2 (36). С. 35-39.
5. Шаперенков К. Сторони договору простого товариства. Підприємництво, господарство і право: Науково-практичний, господарсько-правовий журнал / Ін-т приватного права і підпр-ва АПрН України та інш. Київ, 2007. № 2. С. 37-41.

Тема 24.

Транспортні та експедиційні зобов'язання

1. Булгакова І. В. Поняття та значення договору залізничного перевезення за законодавством України. Вісник господарського судочинства. 2001. № 1. С. 164-167.
2. Ємельянчик С. Договір про надання послуг у новому Цивільному кодексі України. Підприємництво, господарство і право. 2005. № 2. С.92-96.
3. Клепікова О. Пред'явлення вантажу до перевезення морським транспортом та способи перевезення: організаційно-правовий аспект. Право України. 2003. № 6. С. 43-48.
4. Осетинська Г.А. Проблеми визначення класифікаційних критеріїв відмежування зобов'язань з надання послуг та поділу їх на види. Вісник господарського судочинства. 2004. № 2. С. 251-256.
5. Свистун Л. Довгостроковий договір на перевезення вантажів автомобільним транспортом. Право України. 2004. № 7. С. 62-64.
6. Свистун Л.Я. Деякі питання відповідальності сторін за договорами перевезення вантажів автомобільним транспортом. Право і суспільство. 2010. № 1. С. 25-29.
7. Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 6.04. 2000 р. ВВРУ. 2000. №28. Ст.222.
8. Про транспортно-експедиторську діяльність: Закон України від 1.07. 2004 р. ВВРУ. 2004. №52. Ст.562.

Тема 25. Зобов'язання з договору зберігання

1. Батожська О. В. Договір зберігання транспортних засобів. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2007. № 37. С. 338-344.
2. Водоп'ян Т. Правове регулювання договору зберігання: окремі питання теорії та практики. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 6. С. 14-18.
3. Грамацький Є. Правова природа зберігання майна та його правові підстави за новим законодавством України. Право України. 2003. № 10. С. 108-112.
4. Демчук А. Предмет та об'єкт договору зберігання на товарному складі. Підприємництво, господарство і право. 2007. № 4.
5. Демчук А. Складське свідоцтво як об'єкт цивільного права. Підприємництво, господарство і право. 2007. № 2.
6. Сібільов М. Загальні положення про договір зберігання майна за проектом нового Цивільного кодексу України. Вісник Академії правових наук України. 2000. № 4 (23). С. 144-150.
7. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7.12. 2000 р. ВВРУ. 2001. №5-6. Ст.30.
8. Про порядок надання фінансових послуг ломбардами: положення, Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 26.04.2005 р. . ОВУ. 2005. №21. Стор. 81.

9. Правила користування готелями та аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг, затверджені наказом Державної туристичної адміністрації України 16.03. 2004 р. . ОВУ. 2004. №14. Ст.395.

Тема 26. Зобов'язання зі страхування

1. Кінащук Л. Види страхування та їх місце в управлінні ризиками. Підприємництво, господарство і право. 2001. № 11. С.55.
2. Кінащук Л. Організаційно-правові особливості функцій та принципів страхування. Підприємництво, господарство і право. 2001. № 10. С. 48.
3. Кінащук Л. Особливості розвитку страхової справи в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2002. № 2. С. 26.
4. Клапків Ю. Економічна категорія «страховий інтерес» як теоретична домінантна страхової послуги. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». Випуск 1(49). Т.1. Ужгород, 2017. С. 264-267
5. Никифоров В. М. Поняття договору страхування відповідальності. Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наукових праць. Вип.48: Правознавство. Чернівці: ЧДУ, 1999. С. 68-71.
6. Піліпенко С. Страхові небезпеки в договорі страхування. Підприємництво, господарство і право. 2001. № 9. С. 46.
7. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 1.07. 2004 р. ВВРУ. 2005. №1. Ст.1.
8. Про страхування: Закон України від 7.03. 1996 р. ВВРУ. 1996. 318. Ст.78.
9. Семенова К. Правове регулювання перестраховання: деякі аспекти. Право України. 2005. № 2. С. 40.
10. Стеценко В. Ю. Адміністративно-правове забезпечення обов'язкового медичного страхування (іноземний досвід та пропозиції для України). Форум права. 2010. № 2. С.482–488.

Тема 27. Кредитно-розрахункові зобов'язання

1. Безклубий І. До питання про підстави виникнення грошового зобов'язання. Право України. 2004. № 4. С. 57-60.
2. Безклубий І. До питання про юридичну природу договору факторингу. Підприємництво, господарство і право. 2005. № 3. С. 89-92.
3. Безклубий І. Операції банку та класифікація цивільних правочинів в банківській діяльності. Право України. 2002. № 6. С. 57-61.
4. Безклубий І. Поняття безготівкових розрахункових відносин. Підприємництво, господарство і право. 2005. № 1. С. 19-22.
5. Безклубий І. Про предмет грошового зобов'язання. Право України. 2003. № 10. С. 60-63.
6. Вавженчук С. Я. Деякі аспекти правового регулювання та визначення форми договору. Адвокат. № 9. С. 12–14.
7. Василичук В. Правове регулювання банківського кредитування суб'єктів підприємницької діяльності. Право України. 2001. № 7.
8. Воробець Л. Поняття банківського кредиту та кредитних операцій банку. Право України. 2002. № 12. С. 62-65.
9. Зубатенко О. М. Кредитна спілка як учасник відносин у сфері господарювання. Економіка и право. 2009. № 1. С. 30-34.
10. Іванчук А. Форми та види документарних акредитивів. Науковий вісник Чернівецького університету. Правознавство. 1996. Вип. 4-5. С.353-359.
11. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління Національного Банку України від 21.01. 2004 р. ОВУ. 2004. №13. Ст.110.
12. Косенко В. М. Договір позички і договір позики. Київ: Видавець Фурса С.Я., 2007. 52 с.
13. Кривенда О. Визнання договору позики безгрошовим. Підприємництво, господарство і

право. 2001. № 11. С. 26.

14. Оплачко Л. Кредитування як банківська операція. Право України. 2003. № 2. С. 52-56.
15. Оплачко Л. Правове забезпечення ролі кредиту в формуванні ринкової економіки України. Право України. 2003. № 9. С. 61-64.
16. Оплачко Л. Способи забезпечення кредитного договору. Право України. 2002. № 11. С. 49-53.
17. Очиченко О. Г. Неможливість виконання грошових зобов'язань у кредитних правовідносинах. Форум права. 2010. № 2. С. 347–354.

Тема 28. Зобов'язання з односторонніх правочинів та з дій у чужому інтересі

18. Боброва Д. В. Зобов'язання, що виникають з публічного обіцяння винагороди (оголошення конкурсу). Цивільне право: Навчальний посібник для студентів юрид. вузів та факультетів. К.: Вентурі, 1996. С. 299-302.
19. Габріадзе М.Р., Харитонов Є.О. Правова природа відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози, створеної життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених. Сімферополь. 2006. Вип. 9. С.235 – 241.
20. Гринько С. Д. Деліктні зобов'язання римського приватного права: поняття, система, рецепція : монографія; за наук. ред. Є.О. Харитонова. Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2012. 724 с.
21. Ігнатенко В.М. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Підприємство, господарство і право. 2004. № 5. С. 21-23.
22. Качановський В.В. Правова природа публічної обіцянки винагороди. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції [«Актуальні питання реформування правової системи України»] (Луцьк, 2-3 червня 2006 р.). Юрид. факультет Волинського державного університету ім. Л. Українки. Луцьк: ВЕЖА, 2006. С. 282-285.
23. Морозова С. Є. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Цивільне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2 т. За заг. ред. Я. М. Шевченко. Т. 2: Особлива частина. К.: Концерн «Видавничий дім» «ІнЮре», 2003. С. 303 – 307.
24. Отраднова О.О. Недоговірні зобов'язання у цивільному праві України: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2009. 240 с.
25. Таш'ян Р.І. Односторонні правочини у цивільному праві: монографія. Х. : Право, 2010. 199 с.
26. Цивільний кодекс України: Коментар. За заг. ред. Є.О. Харитонова, О.М. Калітенко. Одеса: Юрид. літ-ра, 2004. 1112 с.
27. Чернат В. А. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Нац. ун.-т "Одеська юридична академія". Одеса, 2006. 20 с.

Тема 29. Зобов'язання із відшкодування шкоди

1. Багірова І. Застосування законодавства України щодо відшкодування моральної шкоди: проблемні питання. Право України. 2006. № 5.
2. Барабаш О., Сиротинко С. Щодо протиправності дій при заподіянні моральної шкоди. Право України. 2000. № 9.
3. Бічук Л. Цивільно-правова відповідальність за шкоду, заподіяну неповнолітніми. Юридический вестник. 2000. № 4. С. 89-93.
4. Гринько С. Д. Деліктні зобов'язання римського приватного права: поняття, система, рецепція: монографія. Хмельницький : Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2012. 724 с.
5. Гринько С. Д. Рецепція деліктних зобов'язань римського приватного права в Україні та європейських країнах. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2012. 264 с.

6. Ігнатенко В. Розвиток правового регулювання позадоговірних зобов'язань. Вісник Академії правових наук України. 2001. № 1 (24). С. 130-139.
7. Ігнатенко В., Приступа С. Функціонально-компенсаційний аспект зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди. Вісник Академії правових наук України. 2001. № 2 (25). С. 149-154.
8. Ківалова Т. С. Зобов'язання відшкодування шкоди у цивільному законодавстві України (теоретичні аспекти): монографія. Одеса: Юридична література, 2008. 360 с.
9. Косінов С. Співвідношення заходів захисту і мір відповідальності у цивільному праві України. Право України. 1998. № 12.
10. Ніжинська І. Відшкодування шкоди, заподіяної незаконними діями правоохоронних органів, з Державного бюджету України. Юридический вестник. 2002. № 11. С. 40-44.
11. Примак В. Визначення вини як умови цивільно-правової відповідальності. Право України. 2002. № 10. С. 115-117.
12. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 1.12. 1994 р. . ВВРУ. 1995. №1. Ст.1.
13. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві: поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту. Хмельницький: Вид-во Хмельницького університету управління та права, 2007. 626 с.
14. Шимон С. Про розмір відшкодування моральної шкоди. Право України. 1998. № 12. С.89-95.

**Тема 30. Цивільно-правове регулювання
спадкових відносин**

1. Васильченко В. Спадкування часток учасників господарських товариств та кооперативів: актуальні питання. Право України. 2000. № 7. С. 80-82.
2. Васкович Й. Чи потребує спадкове законодавство подальшого удосконалення. Юридична Україна. 2008. № 5. С. 89-92.
3. Драгневич О. В. Спадкування: за законом і заповітом. Київ: Видавець Фурса С.Я., 2007. 60 с.
4. Заїка Ю. О. Спадкове право в Україні: Становлення і розвиток: Монографія. К.: КНТ, 2007. 288 с.
5. Зайцев О. Л. Основні положення спадкового права. Форум права. 2010. № 1. С. 112–115.
6. Ковальчук А. М. Особливості визначення розміру обов'язкової частки майна у спадщині. Університетські наукові записки. 2009. № 4. С. 90-94.
7. Нагорна Г. О. Реалізація права на заповіт особи, яка перебуває під час плавання на судні. Форум права. 2009. № 2. С. 284–288.
8. Нелін О. Історичний аналіз вирішення проблемних питань спадкового права в сучасному законодавстві України. Підприємництво, господарство і право. 2007. № 9.
9. Писарєва Е. А. Заповіт як підстава виникнення відносин між заповідачем та спадкоємцями: деякі аспекти правового регулювання. Форум права. 2008. № 2. С. 399-404.
10. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22.02. 2012 р. . ОВУ. 2012. №17. Ст.66.
11. Про затвердження положення про Спадковий реєстр: наказом Міністерства юстиції України від 7.07. 2011 р. ОВУ. 2011. №54. Ст.34.
12. Савченко А. С. Спадкування нерухомості іноземцями в Україні: надбання чи втрата. Форум права. 2008. № 2. С. 420-424.
13. Сердечна І. Л. Черговість спадкування за законом: поняття та особливості застосування. Порівняльно-аналітичне право. № 1. 2020. С.191–194.
14. Спадкування за законодавством України. Коментар. Судова практика. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 336 с.

Тема 31. Здійснення права на спадкування

1. Желіховська Ю. В. Заходи щодо охорони спадкового майна за законодавством України. Університетські наукові записки. 2009. № 4. С. 90-94.
2. Желіховська Ю. В. Охорона цивільних прав та інтересів нотаріусом: монографія Ю. В. Желіховська. Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2012. 216 с.
3. Кухарев О. Цивільно-правова відповідальність виконавця заповіту. Право України. 2008. №3. С. 91-94.
4. Лисенко І. В. Особливості права розпорядження майном у спадкових відносинах. Форум права. 2010. № 2. С. 259–264.
5. Луць В. В. Окремі питання спадкового договору в цивільному праві України. Юридична Україна. 2009. № 9. С. 33.
6. Січко Д. С. Проблемні питання спадкування особистих майнових і немайнових прав: цивільно-правовий аспект Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції № 2. 2019.С.49-53.

4. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a> — Законодавство України на сайті Верховної Ради України.
2. <http://www.ccu.gov.ua/uk/index> — Конституційний Суд України.
6. <https://supreme.court.gov.ua> – Верховний Суд
3. <http://www.president.gov.ua/documents/> — Офіційні документи на Офіційному представництві Президента України.
4. <http://www.kmu.gov.ua/control/> — Урядовий портал.
5. <http://www.minjust.gov.ua/> — Міністерство юстиції України.
6. <http://zakon.nau.ua/> — Професійна юридична система Мега-Нау.
7. <http://www.ligazakon.ua/> — Ліга:Закон — головний правовий портал України
8. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> — Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
9. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> — Єдиний державний реєстр судових рішень.
10. <http://npu.in.ua/> — Нотаріальна палата України

Розробники навчально-методичних матеріалів – викладачі кафедри:

Доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук
_____ І.Л. Сердечна

22 жовтня 2019 року

В.о. асистента кафедри цивільного права та процесу
_____ М.І. Ромась

22 жовтня 2019 року

В.о. асистента кафедри цивільного права та процесу
_____ Ю.В. Паславська

22 жовтня 2019 року

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу

22 жовтня 2019 року, протокол № 3.

Завідувач кафедри _____ С.Д.Гринько

22 жовтня 2019 року

Декан юридичного факультету

_____ С. А. Крушинський

22 жовтня 2019 року

Погоджено методичною радою університету 19 грудня 2019 року, протокол № 4.

Голова методичної ради _____ І.Б.Ковтун

19 грудня 2019 року

Обліковий обсяг навчально-методичних матеріалів – 2,32 ум.др.арк.